

תוצאות מותו של המשיח

מאת ד"ר ארנולד פרוכטנבאום

www.ariel-israel.org.il

תוצאות מותו של המשיח

מאת ד"ר ארנולד פרוכטנבאום

THE RESULTS OF THE DEATH OF THE MESSIAH

By Dr. Arnold G. Fruchtenbaum

תוכן העניינים

3	הקדמה
3	I. תכלית (סוף, התגשמות) תורת משה
4	II. משפט על הטבע החוטא
4	III. הבסיס לסליחה ולטיהור
4	IV. הבסיס לדחיית משפט הצדק האלוהי
4	V. הסרת חטאים שבוצעו לפני עליבת המשיח
5	VI. הפשטת שררות ורשויות מכוחן
5	VII. טיהור הדברים השמימיים
5	VIII. הבסיס לשלום
5	IX. הבסיס לישועת עם ישראל
6	X. הבסיס לכינון מלכות המשיח

"הרי המשיח הוא תכלית התורה,

כדי שיצדק כל מי שמאמין"¹

(רומים י 4)

הקדמה

מ
ות המשיח הוא אחד הביטויים הגדולים ביותר של חסד אלוהים אשר נבעו ממנו עשר תוצאות שאותן נסקור להלן.

1. תכלית² (סוף, התגשמות) תורת משה

מות המשיח סימן את תכלית ("סוף", לפי תרגום דליטש) התורה. ניתן ללמוד זאת מקטעים כמו מעשי השליחים טו 11-10: "ועתה מדוע תנסו את אלהים לשים על על צוארי התלמידים, על אשר גם אבותינו וגם אנחנו לא יכלנו לשאת? אדרבא, אנו מאמינים שבחסד האדון ישוע המשיח נושענו, כמונו כמוהם".

הקשרו של הקטע הזה עוסק באופן שבו נושעים הגויים. האם הם נושעים רק דרך חסד, באמצעות אמונה, או שהם חייבים גם לשמור את תורת משה? ועידת השליחים שהתכנסה בירושלים הגיעה למסקנה שהגויים אינם חייבים לשמור את התורה; הם נושעים אך ורק בחסד דרך אמונה, ואין להוסיף לזה דבר. העובדה שהגויים אינם צריכים לשמור את התורה מלמדת שמות המשיח הביא את התורה לסופה, שכן אם היא הייתה עדיין בתוקף אזי הגויים היו מחויבים לשמור אותה.

עניין זה מוצג מספר פעמים באיגרת אל הרומים. בפרק ג פסוקים 21-22 כתב שאול: "אך כעת נגלתה צדקת האלהים בלי תורה, צדקה שהתורה והנביאים מעידים עליה. והיא צדקה של האלהים, באמצעות אמונת ישוע המשיח, אל כל ועל כל המאמינים; שהרי אין הבדל".

ובפסוק 31 הוא אמר: "האם אנו מבטלים אפוא את התורה על ידי האמונה? חס וחס! אדרבא, אנו נותנים תקף לתורה".

בהמשך כתב שאול: "הרי ההבטחה כי יירש את העולם לא נתנה לאברהם או לזרעו על סמך תורה, אלא על סמך צדקה שהשיג באמונה, שכן אם מחזיקי התורה הם היו רשעים, אזי האמונה היא לשוא וההבטחה חסרת תקף. התורה מביאה זעם, ובמקום שאין תורה אין עבקה על התורה. לכן על ידי אמונה, כדי שכל זה יהיה בחסד וההבטחה תחול על כל הצאצאים, לא רק על בני התורה, אלא גם על בני אמונת אברהם, שהוא אב לכלנו..." (ד 13-16).

1 "פי המשיח סוף התורה לצדקה לכל המאמין בו". תרגום דליטש.

2 בעברית המקראית "תכלית" (משורש כלה) פירושה קץ, סוף, קצה. מילון התנ"ך מאת י' שטיינברג.

פסוקים אלה מלמדים שמות המשיח הביא לסופה של תורת משה. ההבטחות אינן מתמלאות כיום על סמך התורה, אלא הן מתקבלות בחסד ועל ידי אמונה (ראה לעיל במובאה מפרק ד). המשיח הוא תכלית התורה; הוא הביא לסיימה בכך שהגשים אותה. "הרי המשיח הוא תכלית התורה, כְּדִי שְׂיִצְדַּק כָּל מִי שְׂמַאֲמִין" (י 4).

II. משפט על הטבע החוטא

מות ישוע נטרל את כוח שליטתו של הטבע החוטא. מותו ביטל את סמכותו של הטבע החוטא ואת כוח שליטתו במאמין; לפיכך המאמין מת לגבי החטא, כלומר הוא חופשי משליטתו של הטבע החוטא. הטבע החוטא אינו מת, אבל המאמין מת ביחס אליו בכך שאינו חייב לציית עוד לדרישותיו, כפי שנאלץ לעשות לפני שנושע.

שאל דן בכך בהרחבה באיגרת אל הרומים ו 1 – 13. ניתן לסכם דיון ארוך זה בארבע נקודות. ראשית, המשיח מת לגבי החטא. שנית, מות התמורה של המשיח (מותו במקום החוטאים) כלל מוות עבור הטבע החוטא כמו גם עבור חטאים אישיים; זהו הנושא המרכזי המודגש בפרק ו. שלישית, השיטה המבוססת על מעשי האדם ומאמציו האמורים לזכות אותו על פי התורה, חלפה מבחינת המאמין. מי שמתמש בשיטה זו של עשייה הנסמכת על כוחו של האדם עצמו יובס בשל חוסר יכולתו לרסן את טבעו החוטא. בכך מתמקד פרק ז. שאל מספר שהוא התנסה בזאת אישית כאשר, כמאמין צעיר, ניסה להשתמש בתורה כבסיס לריסון הטבע החוטא וכבסיס לחיים רוחניים. הוא למד אז שיש לחיות את החיים הרוחניים באמונה, כשם שמגיעים לישועה באמצעות אמונה. רביעית, מימוש מלוא רצונו של אלוהים במאמין אמנם אפשרי, וזהו ניצחון גדול, אך בשום אופן אין הוא מושג על ידי המאמין – שכן אין למאמין כוח כזה, פשוטו כמשמעו; זו הנקודה המוסברת בפרק ח.

III. הבסיס לסליחה ולטיהור

מות ישוע איננו רק הבסיס לסליחת חטאים במובן הקשור לישועה אלא גם הבסיס לסליחה על חטאים שבוצעו אחרי שהאדם האמין, המאפשר התחברות עם אלוהים וזה עם זה (איגרת יוחנן הראשונה א 1 – ב 2). חטאי המאמין מיטהרים שוב ושוב בזכות מותו של המשיח, המספק סליחה וטיהור למאמין.

IV. הבסיס לדחיית משפט הצדק האלוהי

מות ישוע הוא הסיבה לכך שמשפט הצדק של אלוהים עוכב. "או שְׂמָא אַתָּה מְזַלְזֵל בְּשִׁפְעֵ טוּבוֹ וְאַרְךָ רוּחוֹ וְסִבְלָנוּתוֹ, וְאַיִנְךָ מִבֵּין כִּי טוּבוֹ זֶה שֶׁל אֱלֹהִים מְדַרְיָךְ אוֹתְךָ לְתִשׁוּבָה? בְּעֵקֶשׁנוּתְךָ וּבְסִרּוּב לְבַבְךָ לְחֹזֵר בְּתִשׁוּבָה אַתָּה צוֹבֵר לְךָ זַעַם לְיוֹם זַעַם, בְּיוֹם שְׂיִתְגַּלֶּה מִשְׁפַּט הַצְּדָק שֶׁל אֱלֹהִים" (רומים ב 4-5).

חטא האדם חמור ביותר ויש לאלוהים זכות מלאה לשפוט ולהעניש את האדם מידיית. אבל המשפט נדחה בשל מות המשיח וכך יש עדיין לאדם הזדמנות לקבל חנינה בחינם מאלוהים.

שאל הבהיר זאת באיגרת אל הרומים ט 22: "וְיָמָה אִם אֱלֹהִים, אַף כִּי חָפֵץ לְהִרְאוֹת אֶת זַעְמוֹ וְלְגַלּוֹת אֶת כּוֹחוֹ, סִבַּל בְּאַרְךָ רוּחַ רַב כָּלִי זַעַם מוֹכְנִים לְהִרְסֵ..."

לאלוהים יש זכות מלאה להכות אדם למוות ברגע שהוא מבצע את חטאו הראשון. אבל המשפט מתעכב על יסוד מותו של המשיח.

שמעון פטרוס לימד גם הוא את אותם הדברים. למשל, באיגרתו הראשונה ג 20 נאמר: "לְאֵלֶּה שֶׁלֹּא צִיְתוּ כְּאֲשֶׁר חָכְּהָ אֱלֹהִים בְּאַרְךָ אִפּוֹ בְּיָמֵי נֹחַ. בְּאוֹתָם יָמִים נִבְנְתָה הַתְּבָה אֲשֶׁר מַעֲטִים בְּתוֹכָהּ - שְׂמוֹנֶה נִפְשוֹת - נוֹשְׁעוּ בְּמִים".

פטרוס מזכיר כאן תקופה אחרת שבה עיכב אלוהים את המשפט שלו: בימי נוח "חָכְּהָ אֱלֹהִים בְּאַרְךָ אִפּוֹ" והשהה את בוא המבול ב-120 שנים. והוא עדיין מעכב את המשפט שלו כעת, על יסוד מותו של המשיח.

פטרוס לימד זאת שוב באיגרתו השנייה ג 9: "אִין ה' מְאַחֵר בְּדַבָּר אֲשֶׁר הִבְטִיחַ, כְּמוֹ שֶׁיֵּשׁ הַחוֹשְׁבִים זֹאת לְאַחֹר, אֲלֵא שֶׁהוּא מְאַרְיָךְ אִפּוֹ לָנוּ; אִין הוּא רוֹצֵה שְׂיֵאבֵד אִישׁ, אֲלֵא שֶׁהִפֵּל יְבוֹאוּ לְיָדֵי תִשׁוּבָה". ובהמשך, בפסוק 15, הוא כתב: "וְאַתְּ אַרְךָ רוּחַ אֲדוֹנֵנוּ חֲשָׁבוּ לְתִשׁוּעָה; כְּמוֹ שֶׁגַּם אַחֲינוּ הָאֵהוּב שָׂאוּל כָּתַב לָכֶם לְפִי הַחֲכָמָה הַנְּתוּנָה לוֹ".

פטרוס מתייחס לדברי שאל, שהדגיש את אותה הנקודה: המשפט נדחה על יסוד מותו של המשיח.

V. הסרת חטאים שבוצעו לפני צליבת המשיח

ישוע מת לא רק עבור החטאים שנעשו לאחר מותו, אלא גם עבור החטאים שבוצעו לפני מותו. הוא מת לא רק עבור חטאיהם של קדושי הברית החדשה אלא גם עבור חטאיהם של הקדושים מימי התנ"ך. היה ביכולתו של אלוהים לשפוט אותם מידיית, אבל הוא דחה את משפטם עד הצלב. ואז חל משפט זה על המשיח, שמת במקומם כקרבת תמורה. הוא לקח על עצמו את עונשם ובאותו יום הוסרו חטאיהם.

מעשי השליחים יז 30 מלמד זאת: "אלהים אמנם התעלם מעתות הבערות, אך כעת הוא מצוה על כל בני אדם בכל מקום לחזר בתשובה".

גם שאול אומר זאת ברומים ג 25: "...אשר האלהים שם אותו לכפרה בדמו, כפרה על יסוד אמונה. כל זה כדי להראות את הצדקה של אלהים בכך שבארכי רוחו פסח על חטאי העבר".

חטאי העבר שנעשו לפני מות המשיח יכלו להישפט מיידית אבל המשפט עוכב; אלוהים התעלם או "פסח" עליהם זמנית עד מותו המכפר של המשיח, שמת במקומם.

באיגרת אל העברים י 4 נאמר: "שכן דם פרים ושעירים אינו יכול להסיר חטאים".

קרבתו בעלי חיים לא הסירו וגם לא היו מסוגלים להסיר את חטאיהם של קדושי התנ"ך. הם סיפקו להם כיוון זמני בלבד. רק כאשר מת המשיח הוסרו גם חטאיהם.

VI. הפשט שררות ורשויות מכוחן

התוצאות של מות המשיח אינן מסתכמות בתחום האנושי בלבד. יש למותו השפעה גם בעולם המלאכים ובייחוד בעולם המלאכים שסרחו ומשרתים את השטן. מות המשיח מוטט רשויות ושררות.

ישוע אמר ביוחנן יב 31: "כעת המשפט של העולם הזה; כעת ישלך החוצה שר העולם הזה". לפי פסוק זה, מות ישוע השיג שני דברים: המשפט של העולם הזה, והשלכת שר העולם הזה החוצה.

בהמשך אמר ישוע: כאשר יבוא המנחם הוא "יזכיר את העולם על חטא ועל צדק ועל משפט; ... על משפט, כי נשפט שר העולם הזה" (יוחנן טז 8-11).

מות המשיח הביא עמו משפט אישי לשטן עצמו וגם לכל לגיונותיו הדמוניים, כנאמר בקולוסים ב 14-15: "בטל את שטר החוב אשר היה נגדנו עד תמו וחסירו בתקעו אותו בצלב. ובהפשיטו את עצמת הכשיות והשכרות, הציגו לראוה בתהלוכת נצחונם, נצחון שהשיג בו".

VII. טיהור הדברים השמימיים

מות המשיח טיהר את הקדושים וגם טיהר דברים בשמים. ברומים ח 20-23 נאמר: "...הן הבריאה... הכנעה להכל בתקוה שגם הבריאה עצמה תשחרר משעבוד הפליון אל החרות והפגוד של הבנים לאלהים. אנו יודעים שכל הבריאה נאנחת וסובלת כבצירי לדה עד היום הזה. ולא זאת בלבד, אלא גם אנחנו, שיש לנו בפני הרוח, נאנחים בנפשו ומצפים לממוש אמוצנו לבנים - לפדות גופנו".

הבריאה כולה, שכוללת את כדור הארץ ואת כל העולם השמימי, הגופים השמימיים או הרקיע הראשון והשני, טוהרה על ידי מותו של המשיח.

דברים דומים נאמרים באיגרת אל העברים ט 21-24: "וכן גם על המשכן ועל כל כלי השרת הזה את הדם. אכן על פי התורה פמט הפל מטהר בדם, ובלא שפיכת דם אין מחילה. לכן היה צריך לטהר על ידי אלה את הדברים אשר הם תבנית הדברים הנמצאים בשמים, אבל הדברים השמימיים עצמם דורשים זבחים טובים מאלה. הרי המשיח לא נכנס אל מקדש אשר נעשה בידי אדם ואשר הוא בבואה של האמת, כי אם בא אל עצם השמים להראות עתה בעדנו לפני האלהים".

נאמר כאן שישוע טיהר את הדברים הנמצאים בשמים עצמם. אבל, מדוע היה צורך לטהר את הדברים שבשמים? יש לזכור שהתמרדות השטן ונפילתו ממרום התרחשו בשמים. כתוצאה מכך חדר חטא "אל עצם השמים" והמקדש השמימי שבו שירת השטן קודם לכן ככוהן, נטמא. לכן נזקק המקדש השמימי לטיהור בדם בדיוק כפי שהיה נחוץ לטהר בדם את המקדש הארצי. דמם של בעלי חיים הספיק לטיהור המקדש הארצי, אך לא היה בו די לטיהור המקדש השמימי. לשם כך נדרש דם נעלה יותר: דמו של המשיח. כך שדמו של ישוע שימש לטיהור המקדש השמימי.

VIII. הבסיס לשלום

מותו של ישוע מספק את התשתית לשלום בשלושה תחומים. ראשית, הוא הבסיס לשלום בין אלוהים והאדם: "על פן לאחר שהצדקנו על סמך אמונה יש לנו שלום עם אלהים הודות לאדוננו ישוע המשיח" (רומים ה 1).

שנית, מות ישוע הוא גם הבסיס לשלום בין יהודים וגויים: "במצב הזה אין יוני ויהודי, אין מילה וערלה, אין לועז וסקיטי ואין עבד וכן חורין, אלא המשיח הוא הכל וכל" (קולוסים ג 11. ראה גם אפסים ב 11-16).

שלישית, מות ישוע הוא הבסיס לשלום ביקום, לפי קולוסים א 20: "ובאמצעותו לרצות אל עצמו את הכל. הן מה שבשמים והן מה שבארכי, באמצעותו, בעשית שלום בדמו על הצלב".

IX. הבסיס לישועת עם ישראל

עם ישראל ייושע יום אחד הודות למותו של המשיח. יום יבוא וכל עם ישראל יאמין בו. התנ"ך מלמד זאת בדברים ל 3 ובירמיהו לא 31-34. הברית החדשה טוענת זאת ברומים יא 25-29. תוצאה זו הנובעת ממותו של המשיח – ישועתו העתידית של עם ישראל – היא גם תנאי מוקדם לביאתו השנייה של המשיח.

X. הבסיס לכינון מלכות המשיח

ספר ההתגלות ה 8-14 מלמד שמלכות אלף השנים לא תוכל לקום מבלי שהמשיח ימות. מותו הוא היסוד לכינון מלכות המשיח.